

Concept Accountantsverslag 2025

Hoogheemraadschap van Rijnland, 16 maart 2026

Aan de verenigde vergadering
van het Hoogheemraadschap van
Rijnland
Postbus 156
2333 CM LEIDEN

Onderwerp
Accountantsverslag 2025

Datum
6 maart 2026

Ons kenmerk

Behandeld door
Stephan da Costa
088 288 6523
stedacosta@deloitte.nl

Jesper van Koert
088 288 2306
jvankoert@deloitte.nl

Geachte leden van de verenigde vergadering,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2025 van het hoogheemraadschap van Rijnland. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2025 van het hoogheemraadschap van Rijnland.

De jaarrekening 2025 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van Rijnland. Bij deze jaarrekening hebben wij een [REDACTED] controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging, d.d. 24 september 2025.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag op 24 maart 2026 besproken met het college van dijkgraaf en hoogheemraden. Tevens hebben wij dit rapport toegelicht aan de commissie Bestuur, organisatie en dienstverlening, tijdens de vergadering van 15 april 2026.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Jesper van Koert MSc RA

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

	Kernpunten van de jaarrekeningcontrole	4
	• Kernpunten van de jaarrekeningcontrole	5
	Bestuurlijke samenvatting	6
	• Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen	7
	Bevindingen jaarrekening	8
	• Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap	9
	• Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving	12
	• Rechtmatigheidsverantwoording	13
	• Overige bevindingen	15
	Interne beheersing	16
	• Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle over het boekjaar 2025	17
	Bijlagen	18
	• Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen	19
	• Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle	20
	• Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen	21
	• Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging	22

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op de categorie of op het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	- Controleverklaring Fraude	- Wij hebben een [REDACTED] controleverklaring verstrekt bij de jaarstukken 2025. - Het waterschap heeft verdere vorderingen gemaakt met de frauderisico-analyse.
Financiën	Financiële positie Realiteitsgehalte begroting Kwaliteit jaarstukken Materiële vaste activa Goederen en diensten van derden	- De financiële positie is ten opzichte van vorig jaar verbeterd. Wel vraagt de schuldenpositie om aandacht. - De gerealiseerde lasten wijken in redelijke mate af van de begrote baten. - De jaarrekening geeft voldoende inzicht in de financiële positie van uw waterschap. - Het beheer van de administratie rondom investeringsprojecten vraagt aandacht. - Naleving van het beleid rondom prestatielevering verdient aandacht.
IT-omgeving	General IT controls	Er is sprake van tekortkomingen inzake de general IT controls, waardoor wij niet volledig kunnen steunen op de IT-omgeving.
Interne beheersing	Memoriaalboekingen Risicomanagement	- De beheersing van memoriaalboekingen is verbeterd, maar vraagt nog wel aandacht. - Het verantwoorden van het risicomanagement vraagt aandacht.
Rechtmatigheid	Rechtmatigheidsverantwoording	- Geen onrechtmatigheden boven de door de verenigde vergadering gestelde normen. Er is sprake van een rechtmatigheidsfout van € 0,5 miljoen, die daarmee kleiner dan de verantwoordingsgrens is. - Uitvoering verbijzonderde interne controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels vraagt om aandacht. Het gaat hierbij met name om een navolgbare vastlegging. - Regels rondom afspraken tussen verenigde vergadering en college vragen om meer duidelijkheid. Nu is niet concreet vastgelegd wanneer onrechtmatige uitgaven acceptabel zijn.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies
en aanbevelingen

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een [REDACTED] controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening.
- De gehanteerde materialiteit bedraagt voor fouten en onzekerheden € 6,5 miljoen.
- Naast onze opdrachtbevestiging zijn Verordening voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie dat door uw verenigde vergadering is vastgesteld op 5 maart 2025 en het normenkader 2025 dat door uw verenigde vergadering is vastgesteld op 26 november 2025, bepalend (geweest) voor onze controle.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw hoogheemraadschap de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- Binnen uw organisatie wordt gewerkt aan verdere ontwikkeling van de interne beheersing. Wij hebben geconstateerd dat de implementatie van het Three Lines Model verbeterd is ten opzichte van voorgaande jaren.
- Uw waterschap pakt een proactieve rol in de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording en neemt de accountant goed mee in het proces.
- Uw waterschap richt zich goed op de aanbevelingen vanuit de interimcontrole, zoals het ontwikkelen van beleid ten aanzien van prestatielevering en fraude.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- De schuldquote van het waterschap lag de afgelopen jaren rond 300%. Volgens de begroting daalt deze in 2026 en 2027 tot onder 300%, stijgt in 2028–2029 tijdelijk weer boven dit niveau en komt in 2030 opnieuw onder 300% uit. Hiermee voldoet u (deels) niet aan de afspraken zoals die zijn opgenomen in het coalitieakkoord van 2023-2027. Dit punt heeft ook de aandacht van uw toezichthouders, de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland. Wij vragen hiervoor uw aandacht.
- Wij hebben een IT-audit uitgevoerd voor de applicatie ProSa (financiële administratie). Hierbij hebben wij geconstateerd dat een aantal general IT controls (GITC's) nog niet op orde is. Dit ziet toe op het ontbreken van een formele vaststelling van de autorisatiematrix.
- Net als afgelopen jaar hebben wij geconstateerd dat een duidelijke koppeling tussen de omvang van de risico's en het weerstandsvermogen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' nog ontbreekt.
- Voor de goedkeuring van prestatieleveringen is momenteel een procedure van kracht. Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole geconstateerd dat deze procedure niet consistent wordt nageleefd. Wij vragen uw aandacht voor een consistente naleving en handhaving van de procedures door de eerste lijn.
- Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij geconstateerd dat twee projecten ten onrechte als 'in exploitatie' zijn aangemerkt per ultimo 2025. Wanneer een project 'in exploitatie is' dan wordt er afgeschreven met bijbehorende afschrijvingslasten. Een project komt in exploitatie als dit ook is afgerond. Bij het project dat ten onrechte als 'in exploitatie' is aangemerkt, was deze in 2025 nog niet administratief afgerond.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Frauderisicoanalyse	Binnen uw waterschap is er sprake van een frauderisicoanalyse die jaarlijks wordt geactualiseerd. Tevens is er een Nota Integriteit, Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Fraude waarin de kaders ten aanzien van omgaan met integriteit, misbruik & oneigenlijk gebruik en Fraude zijn gesteld. Wij adviseren om de frauderisico-analyse verder te verstrekken. Tijdens onze controle over 2025 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.
Financiële positie	- De vermogenspositie ultimo 2025 is verbeterd ten opzichte van 2024. Dit is veroorzaakt door het hogere resultaat van 2025. - De netto-schuldquote ultimo 2025 bedraagt 291% (2024: 321 %).
Realiteitsgehalte begroting	Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen begroting en realisatie, en kent een relatief hoog rekeningresultaat 2025, ad € 9,7 miljoen (2024: € 0,6 miljoen). De verschillen tussen realisatie en begroting hebben met name betrekking op de lagere lasten voor goederen en diensten van derden als gevolg van lagere baggerkosten en minder onderhoudskosten watersysteembeheer. Op programmaniveau liggen de totaal gerealiseerde lasten in lijn met de totaal begrote lasten.
Kwaliteit verslaggeving	Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de voorzieningen. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
Interne beheersing	Op basis van de interimcontrole 2025 hebben wij enkele tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld, en zijn besproken in het college, op 16 december 2025. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
Overig	- Wij verwijzen naar bijlage A bij dit accountantsverslag, waaruit blijkt dat wij geen (niet-)gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd. - In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw waterschap

De vermogenspositie van uw waterschap is verbeterd

Het Waterschapsbesluit, waarin onder andere de verslaggevingsregels voor waterschappen zijn opgenomen, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2025 bedraagt € 15,5 miljoen (2024: € 13,7 miljoen nadelig). Per saldo is tussentijds € 1,7 miljoen (2024: € 14,3 miljoen onttrokken) in de reserves gestort, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2025 circa € 9,8 miljoen (2024: € 0,6 miljoen) bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2025 circa 6,6% (2024: 5,3%) van het balanstotaal en is verbeterd ten opzichte van 2024.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het saldo lasten en baten. Daarnaast kent het waterschap het gerealiseerde resultaat. Dit is het saldo lasten en baten, plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in de reserves vinden plaats op basis van de door de verenigde vergadering genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw waterschap hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2025	2024	2023	2022
Eigen vermogen per 1 januari	50,8	64,5	77,1	76,0
Tussentijdse resultaatbestemming	5,8	-/- 14,3	-/- 17,4	-/- 4,3
Gerealiseerd resultaat	9,8	0,6	4,8	5,3
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	15,5	-13,7	-12,5	1,0
Eigen vermogen per 31 december	66,4	50,8	64,5	77,1

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2025	Begroting na wijziging 2025
Totale baten	343,9	340,7
Totale lasten	-/- 328,4	-/- 334,9
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	15,5	5,8
Af: stortingen in reserves	8,5	8,5
Bij: onttrekkingen aan reserves	2,6	2,6
Saldo mutaties reserves	-5,9	-5,9
Gerealiseerd resultaat	9,8	0

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw waterschap

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2025 laat een gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 15,5 miljoen zien, ten opzichte van een begroot saldo van € 5,8 miljoen (begroting na wijziging).

De jaarrekening 2025 sluit - na verwerking van de mutaties in reserves - met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 9,8 miljoen.

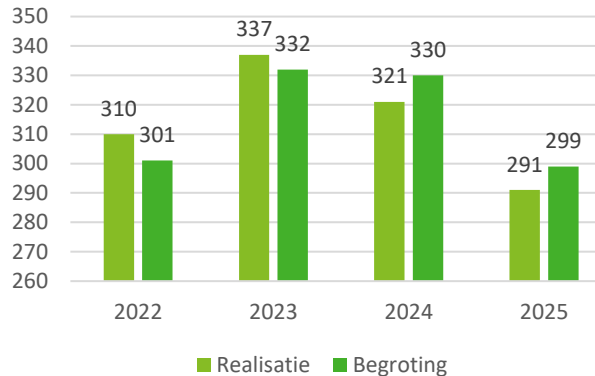
Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 15,5 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de lagere lasten voor goederen en diensten (realisatie: € 132,9 miljoen, begroting: € 144,3 miljoen). Dit wordt met name veroorzaakt door lagere baggerkosten, minder onderhoudskosten watersysteembeheer en lagere ICT-kosten.

De provincies Zuid-Holland en Noord-Holland hebben voor 2025 de volgende aandachtspunten gemeld aan uw waterschap (Brief PZH-2025-871458261 d.d. 15-4-2025):

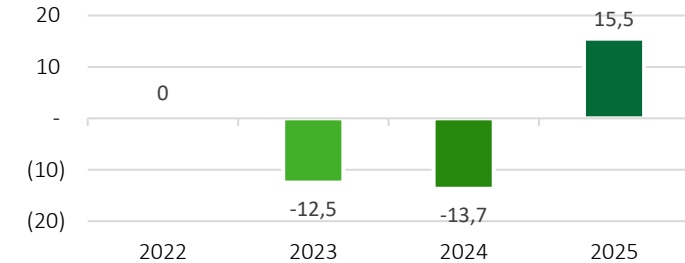
- Er wordt aandacht gevraagd voor de hoge schuldquote. Voor de periode 2025-2027 komt de begrote schuldquote boven de 300%. Er wordt aangegeven dat er de komende jaren niet voldaan zal worden aan de afspraken in het coalitieakkoord, waarin een maximum van 300% gesteld is.
- Verder wordt aangegeven dat niet aan alle (nieuwe) bepalingen van het aangepaste Waterschapsbesluit wordt voldaan.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

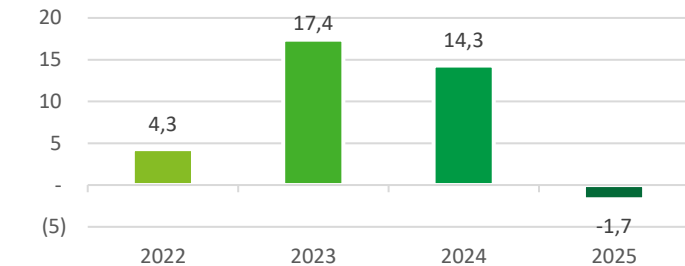
Schuldquote (x € 1mln)

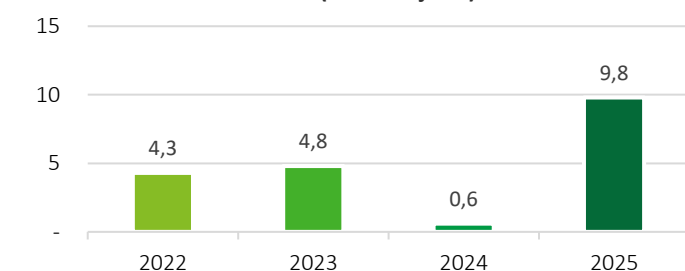
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten (x € 1 miljoen)

Mutaties in reserves (x € 1 miljoen)

Gerealiseerd resultaat (x € 1 miljoen)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2025 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 9,8 miljoen. De begroting is voor uw waterschap een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de verenigde vergadering de financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college zijn beleid en doelen kan realiseren.

De verenigde vergadering heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is in lijn met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee kunnen wij stellen dat de voorspellende waarde van uw begroting goed is.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2025 voldoen aan de vereisten uit het Waterschapsbesluit. Wij hebben tijdens onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij, behalve op de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening, vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en toegankelijk is. Het jaarverslag geeft goed inzicht in de realisatie van de gestelde doelen.

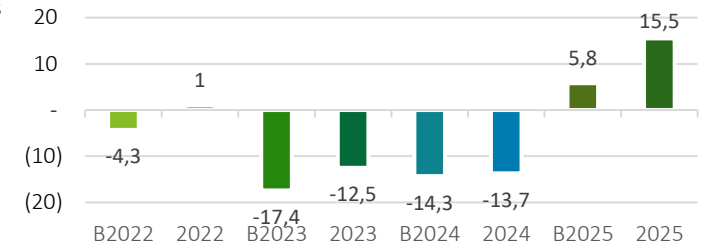
Risicomanagement

Het risicomanagement vormt een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering binnen Rijnland. De verantwoording van het risicomanagement ligt vast in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Wij hebben dit besproken met de ambtelijke organisatie. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de paragraaf voldoet aan de verslaggevingsvereisten. Wij willen wel graag de volgende punten onder uw aandacht brengen:

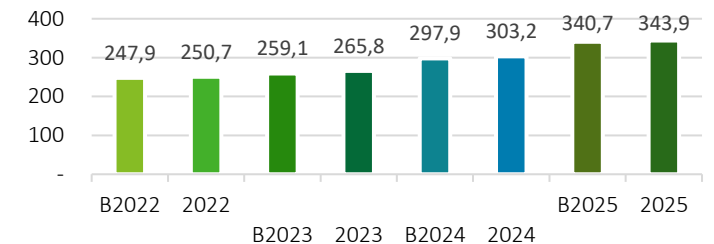
- Gedetailleerde informatie over de risico's is opgenomen in de bijlage bij het programmajaarverslag. Ten behoeve van het vergroten van de leesbaarheid hiervan is ons advies de detailinformatie in de bijlage te combineren met de informatie die is opgenomen in de paragraaf.

- Net als in het voorgaande jaar ontbreekt een goede koppeling tussen de omvang van de risico's en het weerstandsvermogen. Hierdoor is de weerstandsratio onbekend. Hierbij merken wij op dat in de Nota reserves en voorzieningen, zoals deze in juli 2024 is vastgesteld door de VV, een afspraak is opgenomen inzake het reserveren van 5% van de exploitatie als ondergrens voor het opvangen van risico's. Dit komt afgerond neer op € 16 miljoen (5% van de nettolasten, vóór mutaties in de egalisereserves). Ons advies is om op grond van een risicoanalyse te identificeren wat de kwantitatieve omvang is van de onderkende risico's. Op basis van deze identificatie kunt u de 5% evalueren en kunt u een weerstandsratio bepalen (verhouding tussen het beschikbare eigen vermogen om risico's op te kunnen vangen en de financiële omvang van de kwantitatieve inventarisatie). De risico-inventarisatie kan eventueel op geaggregeerd niveau worden opgenomen in de paragraaf 'Risicoparagraaf en weerstandsvermogen', waarbij (concurrentie)gevoelige informatie achterwege kan blijven.
- Binnen het risicomanagement zien wij een ontwikkeling waarbij verder wordt gekeken dan alleen naar de financiële risico's. Wij hebben geconstateerd dat dit nog ontbreekt in uw risicoparagraaf, zodat hierin van een integraal beeld (nog) geen sprake is. Wel worden andere risico's beschreven in de programmaverantwoording.
- Verder zien wij vaak dat het model van risicomanagement ook wordt toegelicht. Dit zien wij nog niet terug in het programmajaarverslag van Rijnland, zodat wij dit ter overweging onder uw aandacht willen brengen.

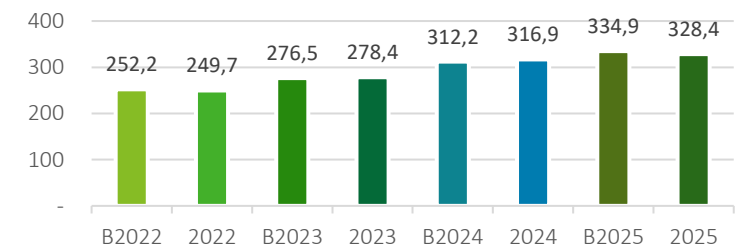
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Tijdens onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten als gevolg van fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de verenigde vergadering. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over fraude en integriteit, en over de stappen die uw waterschap hierin heeft gezet. Uw waterschap heeft de Nota Integriteit, Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Fraude beoordeeld. Op basis van dit document zijn bestuurlijke en operationele afwegingen beter te maken. Dit beschouwen wij als een positief punt.

Wij adviseren wel om de analyse te versterken. Voor de genoemde beheersmaatregelen ontbreekt momenteel een duidelijk toegewezen verantwoordelijkheid. Daarnaast worden kans en impact van de risico's niet eenduidig ingeschat.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw integriteitsmedewerker. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen integriteitsmeldingen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw hoogheemraadschap op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2025 is het college van dijkgraaf en hoogheemraden verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin het zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief de begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de begrotingsrechtmatigheid. Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties die nodig zijn om deze op te lossen/te voorkomen, wordt opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Verantwoordings- en rapportagegrens

Via de controleverordening heeft de verenigde vergadering de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. Het college heeft de verantwoordingsgrens gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en bij het trekken van de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, leiden voor een positieve uiting van het college, waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijken onrechtmatigheden die de verantwoordingsgrens te boven gaan. Deze zijn grotendeels als acceptabel aangemerkt. Het totaal aantal van de onrechtmatigheden ligt onder de 2%-grens.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht in het normenkader 2025. Dit normenkader is door de VV vastgesteld op 26 november 2025. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. De financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de verenigde vergadering de budgetten in de begroting en bij investeringen heeft geautoriseerd. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de verenigde vergadering zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium, namelijk een controle op programmaoverschrijdingen en een controle op kredietoverschrijdingen.

In 2025 is de geactualiseerde financiële verordening vastgesteld waarmee de spelregels tussen het college en de verenigde vergadering met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording zijn vastgelegd. Hiermee is duidelijk in welke situaties sprake is van een onrechtmatigheid die desondanks als acceptabel wordt aangemerkt.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan het uitvoeren van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Waterschappen stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hierbij om het geven van invulling aan de ruimte die het Waterschapsbesluit biedt voor de eigen kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, en het omgaan met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. De voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden evenmin opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslagen bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen, met als gevolg dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben wij onderstaand nader toegelicht, inclusief de wijze waarop het college deze in zijn werkzaamheden heeft betrokken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Bevindingen

De rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld.

Uw waterschap heeft nog wel een aantal belangrijke vervolgstappen te zetten.

De fouten richten zich met name op de volgende onderdelen:

- Er is sprake van een aanbestedingsfout van € 0,5 miljoen. De casus is geëvalueerd door de organisatie. Naar aanleiding hiervan zijn er maatregelen genomen ter voorkoming van de fout in de toekomst. Wij dringen aan op het consistent toepassen van deze oplossing dan wel een rechtmatige procedure te volgen.
- De geconstateerde onrechtmatigheden over 2025 van € 5,4 miljoen hebben vrijwel geheel betrekking op begrotingsrechtmatigheid. Van dit bedrag is circa € 4,9 miljoen acceptabel. Wij adviseren u naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording 2025 te evalueren welke maatregelen getroffen kunnen worden om de omvang van de begrotingsoverschrijdingen te beperken. Hierbij kunt u denken aan een (nog) betere tussentijdse informatievoorziening over de uitputting van de budgetten en waar nodig én mogelijk (meer) begrotingswijzigingen doorvoeren. Een andere optie is evalueren of de huidige verantwoordingsgrens passend is of eventueel aangepast moet worden als gevolg van de geconstateerde onrechtmatigheden en de samenhangende mate van beïnvloeding.
- De onderbouwing van de spendanalyse is een aandachtspunt. Hoewel de organisatie een spendanalyse uitvoert, is de onderbouwing van de conclusies beperkt. Wij verzoeken u om extra aandacht te besteden aan de onderbouwingen van de spendanalyse.

Uw waterschap heeft de afspraken tussen verenigde vergadering en het college vastgelegd in de financiële verordening. Hierin staat onder andere aangegeven dat onrechtmatigheden acceptabel zijn als deze tijdig worden gemeld. Een heldere omschrijving wat tijdig is ontbreekt echter in financiële verordening. Wij adviseren dit aan te passen in de financiële verordening om mogelijke interpretatieverschillen te voorkomen.

Overige bevindingen

Projectenbeheer materiële vaste activa

Uw waterschap voert diverse projecten uit. Deze projecten worden verantwoord als onderhanden werk, als onderdeel van de materiële vaste activa. Bij het afronden van een project zal dit worden overgeheveld naar 'in exploitatie', waarna er vervolgens op wordt afgeschreven.

Tijdens de controle hebben wij geconstateerd dat twee projecten met een totale waarde van € 7,7 miljoen in de toelichting op de balans waren opgenomen als materiële vaste activa in exploitatie in plaats van als Onderhanden werk. Tijdens onze controle is dit gecorrigeerd. Op deze twee projecten heeft in 2025 nog geen afschrijving plaats gevonden. Hierdoor is er geen effect op het exploitatieresultaat.

Wij blijven aandacht vragen voor het projectenbeheer ten aanzien van materiële vaste activa.

Prestatieverklaring

Bij de controle op de facturen, hebben wij specifieke aandacht voor de prestatielevering. De prestatieverklaring is de onderbouwing voor de rechtmatige besteding van kosten gerelateerd aan de facturen. Binnen uw waterschap is er sprake van een proces ten aanzien van het accorderen van facturen met de bijbehorende prestatielevering. Wij hebben geconstateerd dat de procedure niet consequent wordt nageleefd. Hierdoor ontbreekt er in sommige gevallen een onderbouwing voor de geleverde prestatie. Dit kan gevolgen hebben voor de rechtmatigheid van de uitgaven. Uw organisatie heeft het proces aangescherpt, waarbij bijvoorbeeld boven een bepaald bedrag alleen wordt afgegeven als er sprake is van onderbouwing. Verder is ook sprake van gesprekken over prestatieverklaringen. Wij onderschrijven de maatregelen die de organisatie heeft doorgevoerd. Wij blijven wel aandacht vragen voor naleving van de regels ten aanzien van prestatielevering.

Schuldenpositie

De schuldenpositie binnen uw waterschap blijft aan de hoge kant. U heeft in het coalitieakkoord afgesproken om de schuldenpositie binnen 300% te houden. Vanuit de begroting blijkt dat dit de komende jaren niet gehaald gaat worden.

Dit wordt veroorzaakt door de hoge investeringsagenda en de bijbehorende schulden die daarbij gemaakt worden. Dit wordt ook aangegeven door de provincies Noord- en Zuid-Holland.

Als maatregel tegen de stijgende schulden heeft uw waterschap de belastingtarieven verhoogd. Dit zorgt voor een sluitende begroting. Hoewel dit een passende maatregel is, adviseren wij om de schuldenpositie te verlagen om een beheersbare bedrijfsvoering en goede financiële positie te behalen c.q. te behouden.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle over het boekjaar 2025

Managementletter 2025, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2025 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen naar aanleiding van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2025, gedateerd op 17 december 2025.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2025 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten in voldoende mate zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol. Daarom besteden wij tijdens onze controle extra aandacht aan deze boekingen. Wij constateren dat uw waterschap in 2025 het proces rondom memoriaalboekingen heeft verbeterd. Zo heeft Concerncontrol in het eerste en het vierde kwartaal van 2025 een derdelijnscontrole uitgevoerd op het proces memoriaalboekingen. Wij adviseren wel om de derdelijnscontrole consequent voort te zetten.

IT-audit 2025

In het kader van de controle van de jaarrekening 2025 hebben wij IT-audit-werkzaamheden uitgevoerd omtrent de opzet en het bestaan van de general IT controls (GITC's) binnen de IT-omgeving van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Wij hebben ons daarbij gericht op de applicatie ProSa (financiële administratie). Dit betreft een zogenaamde SaaS-oplossing van leverancier AllSolutions. Deze controle was een vervolg op de bevindingen van 2024.

Bevindingen ProSa

Onderstaand hebben wij de belangrijkste bevindingen opgenomen naar aanleiding van de IT-audit ProSa:

Toekenning van gebruikersrollen

Tijdens de interim-controle hebben wij vastgesteld dat een autorisatiematrix is opgesteld, maar dat deze nog niet formeel is vastgesteld. Vooruitlopend hierop zijn binnen de applicatie ProSa op basis van deze conceptmatrix reeds een tiental vaste gebruikersprofielen aangemaakt. Rechten worden niet langer toegekend door het kopiëren van autorisaties van een collega met een vergelijkbare functie. Er heeft nog geen volledige toetsing plaatsgevonden om vast te stellen of alle medewerkers in ProSa aan het juiste profiel zijn gekoppeld en of de profielen beschikken over de juiste autorisaties.

Zonder formele vaststelling van de autorisatiematrix en periodieke controle van de gebruikersprofielen bestaat het risico dat medewerkers beschikken over autorisaties die niet aansluiten bij hun functie of verantwoordelijkheden. Dit kan leiden tot ongeoorloofde toegang tot gegevens of tot fouten in de uitvoering van taken.

Op basis van bovenstaande kunnen wij voor onze controlewerkzaamheden niet steunen op de IT organisatie. Dit is in lijn met de strategie die wij bij veel andere organisaties binnen de publieke sector hanteren.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Er is geen sprake van niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	
Totaal getrouwheidsfouten	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Er is geen sprake van onzekerheden in de controle.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de verenigde vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de verenigde vergadering deze nader dient te beoordelen.

Er is hier geen sprake van tekortkomingen in de toelichtingen

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
n.v.t.		

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van het hoogheemraadschap van Rijnland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van maatregelen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een verenigde vergadering of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdsheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij het Hoogheemraadschap van Rijnland te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met het hoogheemraadschap van Rijnland

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en het hoogheemraadschap die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan het hoogheemraadschap of een bij het hoogheemraadschap betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.